

MASARYKOVA UNIVERZITA

Filozofická fakulta

Ústav klasických studií

Magda Arnoštová

bakalářské studium

Válka ve Středomoří
[1940 - 1943]

Úvod do mediteránních studií

Recenze

V Brně 20. 12. 2012

Úvod

Kniha *Válka ve Středomoří* byla sepsána v roce 2003 britským lodním inženýrem Bernardem Irelandem. Tato odborná kniha není zdaleka jeho prvotinou, mezi jeho další, neméně úspěšné díla, patří např. *The Battle of the Atlantic* nebo *Warship of World War II*. Na sepsání dalších knih s válečnou tematikou Ireland opakovaně spolupracoval mimo jiné s Tony Gibbonsem, s nímž vydal knihu s názvem *Jane's Battleships of the 20th Century*.

Samotné dílo pojednává o válečné situaci ve středomořském prostoru v rozmezí roků 1940 - 1943. Během těchto tří let proti sobě bojovaly armády Spojenců a Osy o břehy severní Afriky. Úhlavní nepřítel, Německo, se více soustředilo na kontinentální boje, a proto se stala hlavním nepřátelským aktérem Mussoliniho Itálie. Kniha podrobně popisuje klíčové bitvy, které se odehrály na moři, pevnině i ve vzduchu, a soustředí se především na manévry válečných konvojů, jež se snažily v době nepokojů hrdě ustát na hladině Středozemního moře.

Kniha je rozdělena dle období do dvanácti logických kapitol, v nichž nás autor seznamuje s historickými událostmi a dalšími informacemi vykreslujícími ekonomickou, politickou i technickou situaci obou bojovníckých stran. Nedílnou součástí knihy je bibliografie a fotografická příloha.

Analýza

V první řadě je nutné ujasnit si výchozí čtenářskou skupinu, okruh lidí, kterému bude kniha k užítku. Kniha není určena člověku, jež není obeznámený s problematikou týkající se druhé světové války. Základní znalosti, které si člověk osvojí již při studiu na základní škole, nám v četbě pomohou, neobjasní však mnohé informace, které v knize nebyly řečeny, nebo vysvětleny. Publikace oslovuje ty čtenáře, kteří si chtějí prohloubit již získané znalosti historických událostí, které se uskutečnily v oblasti Středozemního moře, převážně pak v části severní Afriky. Kniha obsahuje úvod, který ve zkratce nastíní dobu od počátku války, tedy od 1. září 1939, kdy německé vojsko vtrhlo do Polska. Poté se již stáčí dějová linie k problémům, jež byly úzce spojeny s oblastí Středozemního moře. Největší konflikt ústil z pokusu o zachování či dobytí britských a francouzských kolonií. Druhá kapitola popisuje pád Paříže a další nepříznivé události, jež ohrožovaly moc spojeneckých sil - jedním takovým byly nálety na Maltu v květnu 1940. Itálie svůj útok započala třiceti pěti italskými bombardéry doprovázenými osmnácti stíhačkami. Bomby dopadaly na Valettu, její doky a letiště Hal Far. Zpočátku útočníci nenarazili na žádný odpor, při opakovaném útoku se však již střetli s *Gloster Sea Gladiatory*¹. Letadlová loď *Glorous* společně s dalšími dvěma loděmi, které si později vydobily přizvisko *víra, naděje a láska*, statečně čelily nepřátelským útokům až do přiletu modernějších stíhaček. Dalším klíčovým tématem kapitoly se stala tragédie z června 1940, kdy se

¹ britský stíhací dvouplošník používaný Royal Navy.

Francouzi po nátlaku admirála Cunninghama² nechali bez boje odzbrojit - šlo o snahu zamezit možnému úpadku francouzského loďstva do rukou nepřítele. Rovněž zde autor detailně popisuje detailní fáze operace, která nakonec vedla ke ztrátě 1 297 francouzských životů. Další kapitola, nesoucí název *Zahajovací kolo*, vymezuje postupy války v období od září do června 1940. Ireland se zde zabývá především problematikou útoku na Tarent, známém pod názvem *operace Judgement*, která vyvrcholila v noci z 11. na 12. listopadu.

Ve stejně popisném duchu, kterým jsou psány úvodní kapitoly knihy, se line i další sekce kapitol zaznamenávajících krizové situace druhé světové války. Po bitvě o Maltu následovala ofenzivní a protiofenzivní operace obou protivnických sil, které ve Středomoří vyvrcholily v listopadu 1941 tažením do Egypta. I při popisu tohoto válečného konfliktu Ireland zaujímá objektivní názor, v jeho textu si všímáme leckdy neskrývaného obdivu k schopnosti a umu zejména německých leteckých jednotek. Spletité manévry kolem Tobrúku a následná porážka schopného velitele *Afrikakorps* Erwina Rommela se táhly od dubna do prosince 1941. Vítězstvím Spojených národů však boje ve Středomoří nekončí, válčit se bude až do května 1943. V těchto posledních kapitolách Ireland upírá pozornost na spojenecké vítězství v bitvě o Alamejn, v bitvě o Tunisko a konečně na jednu z posledních fází druhé světové války ve Středomoří zvaném Tuniské tažení. Ačkoli boje okolo Středozemního moře definitivně ustaly až po vítězství Spojených národů v Italském tažení, které se odehrálo necelé dva měsíce poté, Tuniské tažení bylo posledním bojem v Severní Africe. Ireland cituje radiogram posílaný britským generálem Haroldem Alexanderem ministerskému předsedovi Velké Británie: „Pane, je mou povinností Vám oznámit, že tuniské tažení skončilo. Veškerý odpor nepřátel ustal. Jsme pány severoafrických břehů.“³

Kritické zhodnocení

Jak již bylo v úvodu zmíněno, autor je vystudovaný loďní inženýr (nyní již v důchodě) a na válečné téma sepsal přes třicet odborných publikací. Pro čtenáře, kteří jsou s touto informací obeznámeni, tedy nebude struktura a zaměření děl překvapením. Knihu bych doporučila zájemcům o novodobé dějiny, na své si přijdou jedinci, kteří chtějí získat detailní informace o jednotlivých fázích bitev ve Středomoří. Kniha je obohacena množstvím technických údajů o konkrétních bitevních lodích i letounů, čtenář se také dozví konkrétnější údaje o důležitých rozhodnutích admirálů - ať už byla správná či nikoliv. Obsah informací hodnotím kladně, záporně hodnotím strukturaci textu. Pro lepší přehlednost bych zvolila hustší členění do dílčích podkapitol. Text by byl přehlednější a snadněji by se mohly dohledat informace, které nás primárně zajímají.

² Cunningham, Andrew, vrchní velitel námořních sil ve středomořském prostoru

³ IRELAND, Bernard. *Válka ve Středomoří [1940 - 1943]*. Praha: Naše vojsko, 2003, str. 188

Literatura

IRELAND, Bernard. Válka ve Středomoří: [1940-1943]. Překlad Vladimír Voděra. Praha: Naše vojsko, 2003, 189 s., [32] s. obr. příl. ISBN 80-206-0697-1.